भाषाकलिका

द्वितीयो भागः

सप्तमश्रेणी

संस्कृतपाठ्यपुस्तकम्

शिक्षा - अधिकारः

सर्वशिक्षा - अभियानम्

सर्वे पठन्तु, समृद्धाः सन्तु

शिक्षक - शिक्षा - निर्देशालयः
राज्य - शिक्षा - गवेषणा - प्रशिक्षण - परिषत्,
ओड़िशा, भुवनेश्वरम्

ओड़िशा - प्राथमिक - शिक्षा-
कार्यक्रम - प्राधिकरणम्,
भुवनेश्वरम्

भाषाकलिका (द्वितीयो भाग)

सप्तम श्रेणी-संस्कृतपाठयपुस्तकम्

लेखकमण्डली :

प्रो. गोपालकृष्ण दाशः

ड. कालीप्रसन्न शतपथी

पण्डित नृसिंह चरण पण्डा

ड. गौतम महारणा

समीक्षकः

ड. विपिनविहारी शतपथी

संयोजना :

ड. प्रीतिलता जेना

ड. तिलोत्तमा सेनापति

श्रीमती नमिता छोटराय

प्रकाशक :

विद्यालय - गणशिक्षा - विभागः,

ओड़िशा सर्वकारः

प्रथम संस्करणम् : २०११,
२०१६

मुद्रणम् : पाठ्य - पुस्तक - उत्पादन - विक्रयः भुवनेश्वरम्

प्रस्तुतिः

शिक्षक - शिक्षा - निर्देशालयः

राज्य - शिक्षा - गवेषणा - प्रशिक्षणम् परिषत्,

ओड़िशा, भुवनेश्वरम्

ଭୂମିକା

ସଂସ୍କୃତ ବିଶ୍ୱରେ ଏକ ପ୍ରାଚୀନ ଭାଷା । ପ୍ରାଚୀନ କାଳରୁ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସଂସ୍କୃତଧାରା ପ୍ରବାହିତ । ସଂସ୍କୃତଭାଷାରେ ରଚିତ ବେଦ, ଉପନିଷଦ୍, ପୁରାଣ, ଶାସ୍ତ୍ର, କାବ୍ୟ ଓ ନାଟକ ପ୍ରଭୃତି ମାନବିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧ, ସାଂସ୍କୃତିକ, ଐତିହାସିକ, ଦାର୍ଶନିକ, ଭୌଗୋଳିକ, ରାଜନୀତିକ, ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଏବଂ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ବୈଜ୍ଞାନିକ ଉପାଦାନରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ । ବିଶେଷଭାବେ ଭାରତୀୟ ସଂସ୍କୃତି ସଂସ୍କୃତ ଭାଷାର ମୌଳିକ ତତ୍ତ୍ୱଦ୍ୱାରା ସମୃଦ୍ଧ । 'ବସୁଧୈବ କୁଟୁମ୍ବକମ୍' ଏବଂ 'ବହୁଜନହିତାୟ ବହୁଜନସୁଖାୟ' ପ୍ରଭୃତି ଉଦାର ଚିନ୍ତାଧାରାକୁ ସଂସ୍କୃତଭାଷାଜ୍ଞାନ ଅଧ୍ୟୟନ ମାଧ୍ୟମରେ ବିଶ୍ୱରେ ପ୍ରକାଶ କରିବା ପାଇଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଶିକ୍ଷା ପଦ୍ଧତିରେ ସଂସ୍କୃତଶିକ୍ଷା ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଆରୋପ କରାଯାଇଛି ।

ବିଦ୍ୟାଳୟ ସ୍ତରରେ ରାଷ୍ଟ୍ରିୟ ପାଠ୍ୟଚର୍ଯ୍ୟା ରୂପରେଖା - ୨୦୦୫ ଅନୁସାରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ପାଠ୍ୟକ୍ରମ ଅନୁଯାୟୀ ରାଜ୍ୟ ଶିକ୍ଷକ ଶିକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଦେଶାଳୟ ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ଶିକ୍ଷା ଗବେଷଣା ଓ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ପରିଷଦର ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନରେ ସଂସ୍କୃତରେ ନବୀନ ପାଠ୍ୟପୁସ୍ତକ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଛି । ସର୍ବଶିକ୍ଷା ଅଭିଯାନ ଅନ୍ତର୍ଗତ ନବୀନ ପାଠ୍ୟପୁସ୍ତକ ଶୃଙ୍ଖଳାରେ "ଭାଷା କଳିକା - ଦ୍ୱିତୀୟଭାଗଃ" ସପ୍ତମ ଶ୍ରେଣୀ ପାଇଁ ରଚିତ । ଏହି ପୁସ୍ତକରେ ଅତି ସରଳ ଭାଷାରେ ଶବ୍ଦରଚନା, ବାକ୍ୟଯୋଜନା, ମୌଖିକପାଠ, ନୈତିକ ଓ ଶିକ୍ଷଣୀୟ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ମୂଳକ ବିଷୟବସ୍ତୁ ସନ୍ନିବେଶିତ ହୋଇଛି । ଚିତ୍ର, ଗୀତ ଓ ପ୍ରଶ୍ନୋତ୍ତର ମାଧ୍ୟମରେ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନଙ୍କର ସଂସ୍କୃତ ପ୍ରତି ଅଭିରୁଚି ବୃଦ୍ଧିପାଇଁ ଯଥାସାଧ୍ୟ ଯତ୍ନ କରାଯାଇଛି । ଛାତ୍ରର ଚିନ୍ତନ ଓ ମନସ୍ତତ୍ତ୍ୱକୁ ବୁଝି ପ୍ରୟୋଗାତ୍ମକ ଶୈଳୀରେ ସଂସ୍କୃତ ପ୍ରତି ଆଦର ଓ ଅନୁରକ୍ତି ସୃଷ୍ଟି କରିବାରେ ଶିକ୍ଷକ ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀମାନଙ୍କର ଭୂମିକା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ପାଠ୍ୟପୁସ୍ତକରେ ଚିତ୍ରମାଧ୍ୟମରେ ବିଷୟବସ୍ତୁକୁ ରୁଚିକର ତଥା ବୋଧଗମ୍ୟ କରିବାକୁ ପ୍ରୟାସ କରାଯାଇଛି ।

'ଭାଷାକଳିକା - ଦ୍ୱିତୀୟଭାଗଃ'ରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ବିନ୍ଦୁ ଆଧାରରେ ବିଷୟ ଚୟନ କରାଯାଇଛି ।

- ଚିତ୍ର ମାଧ୍ୟମରେ ଭାଷା ଜ୍ଞାନ ଅର୍ଥାତ୍ ଶବ୍ଦ ଓ ବାକ୍ୟର ଶୁଦ୍ଧ ଉଚ୍ଚାରଣ ।
- ପ୍ରଶ୍ନୋତ୍ତର ମାଧ୍ୟମରେ ବୌଦ୍ଧିକ ବିକାଶ ।
- ଉଚ୍ଚ ପାଠନ, ଶ୍ରବଣ, ବୋଧନ, କଥନ ଓ ଲିଖନର ପ୍ରୟୋଗାତ୍ମକ ବ୍ୟବହାର ।
- ନୈତିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଭିତ୍ତିକ ସରଳଶ୍ଳୋକ ଓ ଗୀତର ପରିଚୟ ।
- ସଂସ୍କୃତରେ କଥୋପକଥନ ପାଇଁ ଅଭ୍ୟାସ ଓ ପ୍ରେରଣା ।
- ଆଦର୍ଶ କଥା ମାଧ୍ୟମରେ ସଦାଚାର ଶିକ୍ଷା ।

ଶିକ୍ଷକ ଶିକ୍ଷିକାଙ୍କର ଭୂମିକା :

ରାଜ୍ୟର ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନଙ୍କର ମନସ୍ତତ୍ତ୍ୱ ଓ ପରିବେଶକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ବିଜ୍ଞାନସମ୍ମତ ଓ ରୁଚିସମ୍ପନ୍ନ ପୁସ୍ତକ ପ୍ରଣୀତ ହୋଇଛି । ଏହା ନୂତନ ଶୈଳୀରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିବାରୁ ଏହାର ସଫଳ ପ୍ରୟୋଗ ଓ କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ଶିକ୍ଷକଶିକ୍ଷିକାମାନଙ୍କ ପାଠଦାନ କୌଶଳ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ । ଦୃଶ୍ୟ-ଶ୍ରବ୍ୟ-ଯାନ୍ତ୍ରିକ ସାମଗ୍ରୀ ସହାୟତାରେ ଚିତ୍ର-ଗାନ-ପାଠ ଓ ଅଭିନୟ ମାଧ୍ୟମରେ ସଂସ୍କୃତ ଅଧ୍ୟୟନକୁ ସରଳ-ମଧୁର-ରୋଚକ ଓ ଲୋକପ୍ରିୟ କରିବା ପାଇଁ ଆନ୍ତରିକ ଶ୍ରଦ୍ଧା ତଥା ଉଦ୍ୟମ ନିରନ୍ତର ଆବଶ୍ୟକ ।

ଅନୁଭବୀ ଏବଂ ବିଚାରଶୀଳ ଶିକ୍ଷକ ଶିକ୍ଷିକାମାନଙ୍କର ସୁଚିନ୍ତିତ ପରାମର୍ଶ ଆମର ସ୍ୱାଗତଯୋଗ୍ୟ ।

।। ଇତି ।।

ଲେଖକ ମଣ୍ଡଳୀ

SYLLABUS OF SANSKRIT
(Upper Primary Level)

1. Introduction about the Subject :

ସଂସ୍କୃତଭାଷା ବିଶ୍ୱର ପ୍ରାଚୀନତମ ଭାଷା । ବୈଦିକକାଳରୁ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସଂସ୍କୃତର ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ଧାରା ପ୍ରବାହିତ । ଜ୍ଞାନ, ବିଜ୍ଞାନ ବିଷୟକ ଅନେକ ଗ୍ରନ୍ଥ ସଂସ୍କୃତ ଭାଷାରେ ରଚିତ ହୋଇଥିବାର ଦେଖାଯାଏ । ବିଶେଷତଃ ଭାରତୀୟ ଭାଷାଶିକ୍ଷାପାଇଁ ସଂସ୍କୃତଭାଷା ସହାୟିକା ହୋଇଥାଏ । ଭାରତକୁ ଏକତା ସୂତ୍ରରେ ବାନ୍ଧି ଜାତୀୟ ସଂହତିକୁ ସୁଦୃଢ଼ କରିବାକୁ ସଂସ୍କୃତଭାଷା ଅଧ୍ୟୟନ ପ୍ରେରଣା ଯୋଗାଇଥାଏ । ଭାରତ ସଂବିଧାନର ଅଷ୍ଟମ ଅନୁଚ୍ଛେଦ ଅନୁଯାୟୀ ସଂସ୍କୃତଭାଷାକୁ ଆଧୁନିକ ଭାରତୀୟ ଭାଷାର (MIL) ମାନ୍ୟତା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି । ଏହି ଭାଷାଦ୍ୱାରା ଭାରତୀୟ ସଭ୍ୟତା, ସଂସ୍କୃତି, ଧର୍ମ, ଦର୍ଶନ, ପୁରାଣ, ଇତିହାସ, ଭୂଗୋଳ, ରାଜନୀତି, ଅର୍ଥନୀତି, ଜ୍ୟୋତିଷ, ଗଣିତ, ଚିକିତ୍ସା, ନୃତତ୍ତ୍ୱ, ପ୍ରବନ୍ଧନ ବିଦ୍ୟା ଓ ବିଜ୍ଞାନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସମ୍ୟକ୍ ଜ୍ଞାନଲାଭ ହୋଇଥାଏ । ମାନବୀୟ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଓ ବିଶ୍ୱବନ୍ଧୁତ୍ୱ ସଂସ୍କୃତଭାଷା ଦ୍ୱାରା ବିକାଶ ଲାଭ କରିଥାଏ । ଏହି ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ଉଚ୍ଚ ପ୍ରାଥମିକ ସ୍ତରରୁ ମାଧ୍ୟମିକ ସ୍ତର (ଷଷ୍ଠ ଶ୍ରେଣୀରୁ ଦଶମ ଶ୍ରେଣୀ) ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସଂସ୍କୃତ ଭାଷା ପଠନ ଓ ପାଠନ ନିମନ୍ତେ ପାଠ୍ୟକ୍ରମ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୋଇଛି ।

୨. Objectives (ସାମାନ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ) :

- ବିଦ୍ୟାର୍ଥୀମାନଙ୍କୁ ନିଜ ଲିପି ସହିତ ଦେବନାଗରୀ ଲିପିକୁ ପରିଚିତ କରାଇବା ।
- ସଂସ୍କୃତଭାଷା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ପ୍ରାଥମିକ ଜ୍ଞାନ ପ୍ରଦାନ କରିବା ।
- ବୋଧଜ୍ଞାନ ପୂର୍ବକ ଶ୍ରବଣ, କଥନ, ପଠନ ଓ ଲିଖନ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରିବା ।
- ସଂସ୍କୃତଭାଷା ଓ ସାହିତ୍ୟ ପ୍ରତି ଆଗ୍ରହ ସୃଷ୍ଟି କରିବା ।
- ବିଦ୍ୟାର୍ଥୀମାନଙ୍କର ନୈତିକ, ସାମାଜିକ ଓ ରାଷ୍ଟ୍ରିୟ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ବିକାଶ ପାଇଁ ପ୍ରେରଣା ଯୋଗାଇବା ।
- ପରିବେଶ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରତି ସଚେତନତା ସୃଷ୍ଟି କରିବା ।

୩. ବିଶେଷ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ :

- ସଂସ୍କୃତ ଶବ୍ଦ ଗୁଡ଼ିକର ଶୁଦ୍ଧ ଉଚ୍ଚାରଣ କରିବା ଯୋଗ୍ୟତା ଉତ୍ପନ୍ନ କରାଇବା ।
- ସଂସ୍କୃତଭାଷାରେ ବ୍ୟାବହାରିକ ସରଳବାକ୍ୟ ଗୁଡ଼ିକୁ ବୁଝିବା ଓ କହିବାର କ୍ଷମତା ବଢ଼ାଇବା ।
- ଅର୍ଥବୋଧ ସହିତ ସଂସ୍କୃତ ଗଦ୍ୟାଂଶକୁ ପଢିବା ପାଇଁ କ୍ଷମତାର ବିକାଶ କରିବା ।
- ସଂସ୍କୃତ ଶ୍ଳୋକ / ଗୀତ / ପଦ୍ୟ ମନେ ରଖି ସ୍ୱର ଲୟ ଓ ତାଳ ସହିତ ଗାନ କରିବାର କ୍ଷମତା ବୃଦ୍ଧି କରିବା ।
- ସଂସ୍କୃତ ଭାଷାରେ ସରଳବାକ୍ୟ ରଚନା କରିବା ।
- ସଂସ୍କୃତଭାଷା ଓ ସାହିତ୍ୟରେ ଥିବା ବିଷୟ ପ୍ରତି ଜିଜ୍ଞାସା ସୃଷ୍ଟି କରିବା ।
- ଶ୍ରବଣ, କଥନ, ପଠନ, ଲେଖନ, ବାଚନ, ଅନୁବାଚନ, ଦୃଶ୍ୟ ଓ ଶ୍ରବ୍ୟ ପଦ୍ଧତି ଦ୍ୱାରା ଯୋଗ୍ୟତା ବୃଦ୍ଧି କରିବା ।

୪. କୌଶଳ ପରକ ଯୋଗ୍ୟତା :

(କ) ଶ୍ରବଣ

- ସଂସ୍କୃତର ସରଳ ଗଦ୍ୟାଂଶ ଏବଂ ପଦ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ଶୁଣି ଅର୍ଥ ବୁଝିବା ।
- ଶ୍ରେଣୀରେ ସହପାଠୀ ଓ ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କ ସଂସ୍କୃତ କଥୋପକଥନ ଶୁଣି ତଦନୁଯାୟୀ ଅନୁକରଣ କରିବା ।

(ଖ) ଭାଷଣ

- ସଂସ୍କୃତରେ ସରଳ ପ୍ରଶ୍ନୋତ୍ତର କରି ଶିଖିବା
- ସହପାଠୀ ଓ ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କ ସହିତ ସରଳ ସଂସ୍କୃତରେ ମନର ଭାବ ବ୍ୟକ୍ତ କରିବା ।

(ଗ) ପଠନ

- ସଂସ୍କୃତର ଗଦ୍ୟ ଓ ଲଘୁ କଥାକୁ ଶୁଦ୍ଧ ଓ ସ୍ପଷ୍ଟ ଉଚ୍ଚାରଣ କରି ପଢ଼ିବା ।
- ସଂସ୍କୃତ ପଦ୍ୟ ଓ ଗୀତ ଗୁଡିକ ଠିକ୍ ଲୟ, ତାଳ ଓ ସ୍ୱରରେ ପାଠ କରିବା ।

(ଘ) ଲେଖନ

- ପଠିତ ସାମଗ୍ରୀ ଉପରେ ସଂସ୍କୃତରେ ପଚରାଯାଇଥିବା ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ସଂସ୍କୃତରେ ଲେଖିପାରିବା ।
- ଚିତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ଆଧାରରେ ସରଳ ସଂସ୍କୃତ ବାକ୍ୟ ଲେଖି ଶିଖିବା ।

୫. ଭାଷିତ ତତ୍ତ୍ୱ କ୍ଷମତା :

(କ) ପଠିତ ବିଷୟକୁ ଆଧାର କରି ବିଦ୍ୟାର୍ଥୀ ନିଜେ ପ୍ରାୟ ପାଞ୍ଚଟି ବାକ୍ୟ ଲେଖି ପାରିବା ।

(ଖ) ବିଶେଷ୍ୟ ତଥା କ୍ରିୟା ପଦର ବଚନ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରି ଶିଖିବା ।

ପ୍ରଥମଂ ଶ୍ରବଣଂ ଦ୍ୱିତୀୟଂ ମନନମ୍ ।
ତୃତୀୟଂ ସ୍ମରଣଂ ଚତୁର୍ଥଂ ଭାଷଣମ୍ ।
ପଞ୍ଚମଂ ପଠନଂ ଷଷ୍ଠଂ ଚ ଲେଖନମ୍ ।
ସପ୍ତମଂ ଗାୟନମ୍ ଅଷ୍ଟମଂ ବୋଧନମ୍ ।
ନବମଂ ନର୍ତ୍ତନଂ ଦଶମଂ କୀର୍ତ୍ତନମ୍ ।
ଭାଷା ପ୍ରଶିକ୍ଷଣଂ ସାମାନ୍ୟଂ ସୋପାନମ୍ ।

SANSKRIT SYLLABUS IN DETAIL FOR CLASS - VII

Sl. No.	Content (Concept & sub-concept in detail)	Suggested Activities	No of Periods	Suggest Evaluation	% of Marks	Remarks
୧)	ବିଶେଷ୍ୟ : କ) 'ର' କାରାନ୍ତ ପୁଂଲିଙ୍ଗ -ପିତୃ,କର୍ତ୍ତୃ,ଦାତୃ ଇତ୍ୟାଦି । ଖ) 'ଇ'କାରାନ୍ତ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ-ମତି, ଗତି, ପ୍ରୀତି ଇତ୍ୟାଦି । ଗ) 'ଈ' କାରାନ୍ତ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ-ନଦୀ, ଭଗିନୀ, ଲେଖନୀ ଇତ୍ୟାଦି । ଘ) 'ଇ'କାରାନ୍ତ ଓ 'ଉ'କାରାନ୍ତ ନପୁଂସକ ଲିଙ୍ଗ - ବାରି, ମଧୁ ଇତ୍ୟାଦି ।	ଚିତ୍ର ଆଧାରିତ	୧୦	କ) ସ୍ତମ୍ଭମେଳନ ଖ) ଊହ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣ ସଂଯୋଜନ ଗ) ବିକ୍ଷିପ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ ମେଳନ ଘ) ଚିତ୍ର ଦେଖି ଶୂନ୍ୟସ୍ଥାନ ପୂରଣ	୦୮	
୨)	ସର୍ବନାମ : କ) ତତ୍, ଏତତ୍, ଶବ୍ଦର ତିନି ଲିଙ୍ଗରେ ସମସ୍ତ ବିଭକ୍ତିରେ ପ୍ରାୟୋଗିକ ବିଧି ମାଧ୍ୟମରେ ରୂପ ପରିଚୟ ।	ସଚିତ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର ଓ ସରଳବାକ୍ୟ ଆଧାରିତ	୦୮	କ) ଶୂନ୍ୟସ୍ଥାନ ପୂରଣ ଖ) ଶବ୍ଦମେଳନ ଗ) ପ୍ରଶ୍ନୋତ୍ତର ଅଭ୍ୟାସ	୦୫	
୩)	ବିଶେଷଣ : କ) ସଂଖ୍ୟା ୨୧ ଠାରୁ ୫୦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଖ) କ୍ରମ ବାଚକ - ୧ମ ଠାରୁ ୧୦ମ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତିନିଲିଙ୍ଗ ଓ ସମସ୍ତ ବିଭକ୍ତିରେ ପ୍ରାୟୋଗିକ ଜ୍ଞାନ ।	ଚିତ୍ର ଓ ଗୀତ ଆଧାରିତ	୦୮	କ) ଅକ୍ଷରକୁ ସଂଖ୍ୟାରେ ଲେଖନ ଖ) ସଂଖ୍ୟାକୁ ଅକ୍ଷରରେ ଲେଖନ ଗ) ସ୍ତମ୍ଭମେଳନ ଘ) କ୍ରମସଜାଇ ଲେଖନ ଙ) ଶୂନ୍ୟସ୍ଥାନ ପୂରଣ	୦୬	
୪)	କାରକ : କ) କାରକ ଗୁଡିକର ସାମାନ୍ୟ ପରିଚୟ ଖ) ଉଭୟତଃ, ପରିତଃ, ସର୍ବତଃ, ନମଃ, ଉପରି ଏହି ପଦଗୁଡିକ ସହିତ ଉପଯୁକ୍ତ ଉପପଦ ବିଭକ୍ତିର ପ୍ରୟୋଗ ।	ଚିତ୍ର ତଥା ରେଖା ଚିତ୍ର ଆଧାରିତ	୧୨	କ) ସରଳ ବାକ୍ୟରଚନା ଖ) ସଂଶୋଧନ ଗ) ପଦ ପରିବର୍ତ୍ତନ	୦୮	

Sl. No.	Content (Concept & sub-concept in detail)	Suggested Activities	No of Periods	Suggest Evaluation	% of Marks	Remarks
୫)	କ୍ରିୟା : କ) 'ଲଙ୍' ଲକାର (ଅତୀତକାଳ) ଖ) ପୂର୍ବପ୍ରଚଳିତ ଧାତୁ ଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ଭୂ, କୃ, ଚର୍,. ବସ୍, ରକ୍ଷ୍, ପୂଜ୍, ଇତ୍ୟାଦି । ଗ) 'ସ୍ମ'ର ପ୍ରୟୋଗ (ଅତୀତକାଳକୁ ବୁଝାଇବା ପାଇଁ 'ଲଟ୍' ଲକାର ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ କ୍ରିୟା ସହ 'ସ୍ମ'ର ପ୍ରୟୋଗ ।	କ) ସରଳ ବାକ୍ୟ ଆଧାରିତ ଖ) ଚିତ୍ରଗତ ପ୍ରୟୋଗ	୦୮	କ) ଶୂନ୍ୟସ୍ଥାନ ପୂରଣ ଖ) ବାକ୍ୟରଚନା ଗ) ସ୍ତମ୍ଭମେଳନ ଘ) ସଂଶୋଧନ	୦୮	
୬)	ଅବ୍ୟୟ : କ) ଅଲମ୍, ଅନ୍ତଃ, ବହିଃ, ଅଧଃ, ଉପରି, ଉଚ୍ଚୈଃ, ନୀଚୈଃ, କଦାପି, ପୁନଃ	କ) ସରଳବାକ୍ୟ ଆଧାରିତ ଖ) ଚିତ୍ରଗତ ପ୍ରୟୋଗ	୦୬		୦୫	
୭)	ଶ୍ଲୋକ / ଗୀତ କ) ସୁଭାଷିତ ଖ) ବନ୍ଦନା - ଭଗବତ୍ ବନ୍ଦନା ଗ) ପ୍ରଶସ୍ତି-ଭାରତ / ଉତ୍କଳ ଘ) ଆଧୁନିକ ଗୀତ - ପ୍ରାକୃତିକ ପରିବେଶଗତ ମାଙ୍ଗଳିକ ମନ୍ତ୍ର ।	କ) ସ୍ୱର ସହିତ ଗାନ ଖ) ଅଭିନୟ ସହିତ ଗାନ ଗ) ଶ୍ଲୋକ ଉଚ୍ଚାରଣ ଓ ଶ୍ଲୋକାନ୍ତ ଆଦି ପ୍ରତିଯୋଗିତା ଆୟୋଜନ	୦୮	କ) ଶୂନ୍ୟସ୍ଥାନ ପୂରଣ ଖ) ବାକ୍ୟ ଗଠନ ଗ) ସ୍ତମ୍ଭ ମେଳନ ଘ) ଅଶୁଦ୍ଧି ସଂଶୋଧନ ଙ) ପଦ ପରିବର୍ତ୍ତନ	୧୦	

ସପ୍ତମ ଶ୍ରେଣୀ ପାଇଁ

ମୋଟ : ଲିଖିତ - ୫୦ ନମ୍ବର

ମୌଖିକ - ୫୦ ନମ୍ବର

पाठानुक्रमणिका

पाठाः	विषयाः	पृष्ठाङ्काः
	वन्दना	1
प्रथमःपाठः	ऋकारान्त-पुंलिङ्गः	2
द्वितीयःपाठः	इकारान्त-स्त्रीलिङ्गः	6
तृतीयःपाठः	ईकारान्त-स्त्रीलिङ्गः	9
चतुर्थःपाठः	इकारान्त-नपुंसकलिङ्गः	12
	उकारन्त-नपुंसकलिङ्गः	13
पञ्चमःपाठः	संख्या	15
षष्ठःपाठः	पूरणवाचकशव्दाः	23
सप्तमःपाठः	कःसमयः	31
अष्टमःपाठः	सर्वनाम-प्रेयागः	34
नवमःपाठः	कारक-प्रयोगः	39
दशमःपाठः	स्वरान्तनपुंसकलिङ्गः प्रथमाविभक्ति-प्रयोगः	43
एकादशःपाठः	द्वितीयाविभक्ति-प्रयोगः	46
द्वाददशःपाठः	स्वरान्त-पुंलिङ्गः तृतीयाविभक्ति-प्रयोगः	52
त्रयोदशःपाठः	चतुर्थीविभक्ति-प्रयोगः	57
चतुर्द्दशःपाठः	पञ्चमीविभक्ति-प्रयोगः	62
पञ्चदशःपाठः	षष्ठीविभक्ति-प्रयोगः	67
षोड़शःपाठः	सप्तमीविभक्ति-प्रयोगः	71
सप्तदशःपाठः	आम्-न-वा प्रयोगः	79
अष्ठादशःपाठः	लङ्लकार प्रयोगः (चतुरः वानरः)	82
नवदशःपाठः	उपपदविभक्तिप्रयोगः अव्ययप्रयोगःच	86
विंशःपाठः	स्म - प्रयोग	89
एकविंशःपाठः	शिशुगीतम्	92
	प्रहेलिका (उत्तरं वदतु)	94
	के च ते ?	96
	सुभाषितानि	99
	रक्ष रक्ष काननम्	101
	उपदेशः	103